

De Folklore-Tentoonstelling.

Sedert enkele jaren is de studie der Folklore, dat is van het weten en kennen van het volk, overal doorgedrongen en in menig land zijn musea van het volksleven tot stand gekomen. Het eerste museum in België werd te Antwerpen in 1907 geopend ; Brugge bracht in het Museum van Gruuthuuse eene schoone verzameling bijeen ; tijdens de Wereldtentoonstelling te Brussel in 1910, vond men ook in het Jubelpark, eene rijke verzameling samengebracht, die nu ook, binnenkort, voor het publiek zal toegankelijk zijn. Na den oorlog schoot Wallonië wakker en verzamelde zeer belangrijke voorwerpen in het Musée de la Vie Populaire Wallonne te Luik, Aarlen, Namen en Bergen, ook Malmedy en Eupen stichtten plaatselijke musea ; alleen scheen de hoofdstad van Vlaanderen, Gent, niets te voelen voor de Folklore.

In 1926 kwamen eenige verzamelaars en folkloristen bijeen, zij stichtten een bond, en buiten alle verwachting konden zij een heerlijke toekomst tegemoet zien, want het lokaal, waar tot dan toe de oudheden verzameld waren, kwam vrij, en op het verzoek van den Bond, schonk het stadsbestuur dit lokaal om een Museum voor Folklore in te richten.

Het is om aan de bevolking te wijzen wat gewild wordt, wat Folklore is en wat dient bewaard te blijven, dat het bestuur een tentoonstelling inricht.

Wij willen hier aanstippen, wat er in die tentoonstelling plaats kan vinden. De opgegeven rangschikking zal blijven voor het museum.

De inrichters hopen een gunstig onthaal bij de bevolking, opdat de bezoekers, kennis makende met het doel van ons pogen, voorwerpen zouden aanbieden om een degelijk museum te vormen.

ALGEMEENE INDEELING.

Eerst en vooral een blik op de *landstreek* zelf, met eigenaardige ligging van dorpen en rivieren, heuvelen en dalen, weilanden en akkers, waarin men soms den oorsprong van gebruiken en gezegden terugvindt.

Dan het eigenlijke volksleven :

I. *Het stoffelijk leven.* — Huis en huisraad : bouwwijze en versiering van het huis, langs buiten en langs binnen ; meubilering van iedere plaats, verzameling van huisgerief, wijze van verwarming en verlichting ; voeding met wijze van bereiding ; kleedij en opschik van man, vrouw en kind.

II. *Het familieleven.* — Het gaat van de wieg tot aan het graf, met zijn wel en wee, zijn vreugde en zijn krankheden, zijn dagen van geluk en zijn dagen van kommer en verdriet ; de geboorte, de kinderjaren met hun spel, de jeugd met de min, het huwelijk, de ziekte en de volksremediën, het overlijden en begraven.

III. *Werk en bedrijf.* — Hetzij thuis in den onderhoud der kleederen of het werk voor een winkel, b.v. kantwerkster en handwever ; hetzij in werkhuzen en fabrieken, hetzij nog in handel en nering. Hier passen het verzamelen van voorwerpen uit verschillende ambachten en winkels, alsook de maten en gewichten.

IV. *Maatschappelijk leven.* — Waarin de gerechtelijke macht en wapendienst uit het verleden wordt opgeroepen, waar de politieke twisten door spotschriften en prenten herdacht worden.

V. *Vermakelijkheden.* — Zij ontspringen zich het jaar door, ofwel aan den huiselijken haard in kinderlijke vreugde, ofwel in 't gezelschapsleven, in maatschappijen van spel en vermaak, in dans en leute. Hier vinden wij de optochten van vroeger met Reus en Reuzin, en dergelijke openbare feesten.

VI. *Geestesleven.* — Onderverdeeld in : Godsdienstig : vereering der heiligen ; bezoek der bedevaartplaatsen ; gebruiken bij kerkelijke feesten en gedenkdagen. Bijgeloovig : met geloof aan tooverij en waarzeggerij, aanwenden van behoudmiddelen tegen kwalen. Letterkundig : in het verhaal van sagen en sprookjes, het verzamelen van almanakken, prentblaadjes, liederen.

VII. *Kunst en Wetenschap* — Plaatselijke bouwtrant en versiering, beoefenen van muziek en tooneel, het poppenspel, het taaleigen, en de volksboeken.

Ziedaar een algemeene opvatting van al wat in het museum dient vergaard te worden. Laat ons nu als voorbeeld in 't bijzonder aanstippen wat er in een afdeeling moet komen.

DE KEUKEN.

De keuken, die tentoongesteld zal worden, bevond zich, vóór een vijftigtal jaren buiten de Brugsche poort, voorbij den Hulstenboom. Alles is er nog van den tijd en de schoorsteenmantel getuigt, dat de plaats vroeger een andere bestemming had.

In den *haard*, boven het houtvuur, dat op haardijzertjes is aangelegd, hangt de koperen "moor"; moeder immers bereidt de koffie tegen dat haar gasten van 't werk terugkeeren. Wij bemerken op het *schouwberd*, omhangen met een "kleedje", van geruit katoen een oud gekleed Onze-Lieve-Vrouwbeeldje en vier gebloemde teljoren; daarboven het kruisbeeld met palmtak en twee bedevaartvaantjes van Halle en Scherpenheuvel. In de *haardstee* zien wij het huisgerief: den poker, de vuurtang, de blaaspijp, den blaasbalg, den solferpriembak, de pannekoekschap, den rooster, de fruitpan, enz.

Nevens den haard zit de naarestige huisvrouw aan 't *spinnewiel*, wel slaat zij een praatje met den buurman, maar toch waakt zij even op het kleintje, dat in *de kevie* zijn beentjes sterkt; begeerig kijkt de kleine naar het tafeltje, waar de "papteste", of "teele", op staat. Het volk zal straks naar huis komen; op tafel is alles gereed, en om te weten, wat weer het morgen zal zijn, ligt de *Almanak van Snoeck* op 's pachters plaats.

Nevens de deur, aan den *kapstok*, hangen de strooien hoed en blauwen *kiel*, ook het *geweer*, de tweeloop, een tuig, dat in geen boerenwoning ontbrak. De *grootte klok* wijst ons hoe laat het is en de vogel in de kooi verlevendigt de huiskamer met zijn gezang. Eindelijk, in de *schapraai* staan de borden, kroezen, glazen, en tafelgerief, ook wel nog wat rommel van grootmoeders tijd.

G. Celis, pr., Conservator,

Het bestuur heeft aan belangstellende personen en maatschappijen, alsook aan de beschermende leden, een brief gestuurd, die een oproep bevat, om de tentoonstelling en het museum met voorwerpen te begiftigen of ze geldelijk te ondersteunen. Wij ontleenen er het volgende aan:

"Mocht U er verder aan houden ons streven te steunen, gelief ons Uw toetreding van gewoon of beschermend lid van onzen bond te sturen (12 of 30 frank jaarlijks, gratis toezending

van ons orgaan: Oostvlaamsche Zanten), en mocht het gebeuren, dat U voorstander zijt van het Folklore-museum, door een storting van minimum 200 fr. wordt U als beschermend lid van het museum beschouwd. „

Het Scheerbekken der Gentsche Barbiers.

Weinigen vermoeden dat het sprekend wapen van het barbiersgilde, dat in onze oude Artevelde-stede nog vrij talrijk te bengelen hangt aan het banaal-geëmailleerd uithangbord met het pretentieuze "Coiffeur „ in de 18e eeuw het voorwerp is geweest van een gemakelijk twistgeding.

Zooals wel geweten is onder de folkloristen, vormden de chirurgen (chirurgijnen of heelmesters) met de barbiers in de XIVe en XVe eeuwen te Gent en elders één beroepsgilde gewijd aan de H.H. Cosmus en Damianus. Door zijn ordonnancie van 8 Oktober 1540 eischte Keizer Karel van de heelmesters een universitair diploma, zoodat er gaandeweg een steeds wijder wordende standskloof ontstond tusschen de akademisch gevormde chirurgen en de mannen van de praktijk: de barbiers. Deze laatsten mochten alleen maar aderlaten, bloedzuigers plaatsen, tanden trekken, open wonden verzorgen, ontwrichte ledematen inzetten.

Zooals van zelf spreekt overtreden de barbiers nog al eens de perken hunner bevoegdheid tot verbittering der heelmesters, maar de strakke middeleeuwsche beroepsindeelingen hielden de vijandige broeders samen tot het einde van het Oud Regiem. Uitbarstingen van broodnijd bleven echter niet uit.

In een mededeeling van Dr G. Muls (Brussel) over "Het Uithangbord van barbiers en heelmesters-barbiers „, voorge dragen op het laatste Oudheidkundig en Geschiedkundig Kongres (1925) te Brugge, leeren we het volgende over het sprekend uithangbord van de Gentsche scheer- en snijmeesters.

Op 9 Maart 1769 stuurden de Gentsche heelmesters-barbiers een rekwest aan de Schepenen van de Keure, waarin ze vroeger dat aan de eenvoudige barbiers zou verboden worden een *koperen* scheerbekken uit te hangen, daar het de gewoonte was, o. a. in Frankrijk, dat alleen heelmesters zulks deden. Barbiers moesten zich tevreden houden met een *blikken* scheerbekken.